

Državna uprava i dalje u „v.d. stanju“

Vlada Srbije nastavila je i ove godine da postavlja vršioce dužnosti, donevši do kraja maja 2020. godine 21 rešenje na šest meseci i 212 rešenja kojim je v.d. status postojećim kadrovima produžen za još tri meseca.

Prethodnu godinu, Srbija je završila, suprotno zakonu, sa tek nešto više od jedne trećine rukovodilaca u državnoj upravi koje je Vlada imenovala nakon konkursa, dok ostatak čine vršioци dužnosti. Mada to ukazuje na neznatan boljitak (oko 5%) u odnosu na situaciju krajem 2018¹, očigledno je da **Vlada sistemski primenjuje praksu postavljanja lako zamenjivih vršilaca dužnosti umesto profesionalaca** čije bi razrešenje morala da argumentuje.

Krajem 2018, od 370 položaja u državnoj upravi, na osnovu prethodno sprovedenih javnih i internih konkursa bilo je postavljeno 107 službenika, kako se navodi u izveštaju Pregovaračke grupe za Poglavlje 23². Tokom 2019, Vlada je **raspisala samo 42 konkursa** za položaje na mestima pomoćnika ministara, sekretara ministarstava, direktora i drugih rukovodilaca Vladinih kancelarija, uprava i posebnih organizacija. Pošto je na kraju 2018. bilo ukupno 263 mesta koja su zauzimali vršioци dužnosti, to znači da Vlada tokom 2019. nije ni pokušala da kroz konkurs popuni ove položaje u čak 221. slučaju.

Od 42 konkursa, za položaje u organima uprave u Ministarstvu finansija raspisano je 12, dok je pet ministarstva imalo po dva konkursa. Ostale su raspisivali drugi organi državne uprave. Nakon ovih, ili na osnovu konkursa koji su sprovedeni u ranijim godinama, tokom 2019. je na položaje postavljen samo 21 službenik. To znači da je na kraju 2019. bilo okvirno 242 mesta koja su zauzimali vršioци dužnosti, odnosno 65,4% ukupnog broja položaja. Podatak je okviran jer postoji mogućnost da je tokom godine došlo do izmena u organizacionoj strukturi organa uprave ismanjenja ili (što je verovatnije) do povećanja broja položaja.

Počev od 3. juna 2020³, imajući u vidu odredbe člana 16. st. 3. i 17.st. 2. Zakona o vladi⁴ sporno je i ovlašćenje Vlade da postavlja službenike na položaje u državnoj upravi, uključujući i vršioce dužnosti, tako da se može očekivati da će mnoga od tih mesta ostati upražnjena do formiranja nove vlade posle izbora.

Tokom 2019. i 2020. Pregovaračka grupa za poglavlje 23 EU integracija, kao ni drugi državni organi **nisu objavljivali zbirne podatke o postavljenjima**. Transparentnost Srbija je na osnovu brojnih pojedinačnih rešenja o postavljenju vršilaca dužnosti koje je Vlada donosila tokom prošle godine utvrdila da **oko dve trećine organa državne uprave u Republici Srbiji i dalje nema rukovodioce koji su izabrani na konkursu**. Štaviše, verovatno je da mnogi od njih više nemaju nizekonite vršioce dužnosti.

Vlada Srbije se, dakle, i dalje oglašuje o Zakon, donet još 2005.godine, ali i o akcione planove i poruke Evropske unije o promeni prakse postavljenja vršilaca dužnosti. Zbog tih poruka, **Vlada je sebi zadala rok** da nezakonito v.d. stanje otkloni do 30.6.2019, ali je **nakon**

¹<https://www.transparentnost.org.rs/index.php/sr/aktivnosti-2/saoptenja/10598-od-danas-dve-trecine-drzavne-uprave-bez-zakonitog-rukovodstva>

²<https://www.mpravde.gov.rs/files/08.02.%20Action%20plan%20for%20Chapter%2023%20with%20implementation%20status%20on%201st%20December%202018-%20finalno.docx>

³<https://www.istinomer.rs/analize/hoce-li-skupstina-srbije-biti-nelegalna-posle-3-juna/>

⁴https://www.srbija.gov.rs/extfile/sr/173813/zakon_o_vladi-nezvanicno_preciscen_tekst_cvr.pdf

toga nastavila još zdušnije da imenuje vršiocima dužnosti. To je bilo praćeno izjavama premijerke koje ukazuju ne samo na to da usaglašavanje stanja sa zakonom nije bilo prioritet, već da se ovaj vid političke kontrole nad javnom administracijom shvata kao nešto dobro⁵.

U drugoj polovini prošle godine, doneto je skoro duplo više rešenja o postavljenjima vršilaca dužnosti u odnosu na prvih šest meseci 2019. Prema zakonu, do postavljenja državnog službenika na položaj, može biti postavljen jedan ili više vršilaca dužnosti na ukupni period do najviše 6 meseci, bez konkursa (član 67a), što je Vlada i primenjivala, donevši 211 rešenja na 6 meseci, kao i 41 rešenje kojim je mandat vršiocima dužnosti produžen za još tri meseca. Ovako veliki broj postavljenja vršilaca dužnosti je u vezi sa činjenicom da je po sili zakona 30. juna 2019. prestao mandat svima koji su se u tom trenutku zauzimali položaje kao vršioci dužnosti.

Zanimljiv je slučaj jednog vršioca dužnosti (sekretara Ministarstva zdravlja) za koga je tokom 2019 doneto pet rešenja za postavljanje na tu poziciju, svako u trajanju od po tri meseca, mada su tri od njih „naknadna“ i odnose se na postavljenja te osobe u 2018. godini (juni, septembar i decembar).

Početkom jula, Vlada je donela i rešenje o postavljenju za vršioca dužnosti direktora Avio-službe Vlade Srbije, da bi na poslednjoj sednici u 2019.godini, donela rešenje o produžetku njegovog v.d. statusa na novih šest meseci.

Transparentnost – Srbija ističe da pored pomenutog **veliki problem predstavlja odsustvo podataka** o ispunjavanju ove obaveze Vlade. Naime, jedinstven spisak državnih službenika koje postavlja Vlada, do sada nije objavljen. Naglašavamo da građani Srbije mogu da steknu potpunu informaciju jedino detaljnom pretragom podataka sa svake sednice Vlade, svih raspisanih konkursa i pravilnika o sistematizaciji radnih mesta ili informatora o radu svakog od nekoliko desetina organa državne uprave, i to pod uslovom da su objavljeni i ažurni. Naša organizacija takav spisak nije dobila ni po više upućenih zahteva za pristup informacijama⁶, iako je očigledno da bi on morao postojati.

Ujedno podsećamo da ovaj **ozbiljan udarac vladavini prava** nažalost nije izolovan slučaj. Naime, „v.d. stanje“, koje olakšava direktnu kontrolu institucija javnog sektora od strane političkog vrha, a protivno zakonskim odredbama, postoji i u velikom broju preduzeća u državnom vlasništvu.

Transparentnost Srbija je objavila na svom sajtu tekstove svih rešenja o postavljanju vršilaca dužnosti⁷, kao i njihovo razvrstavanje po pravnim osnovima za postavljenje⁸.

Transparentnost Srbija
Beograd, 5. jun 2020.

⁵<https://pescanik.net/u-srbiji-zakoni-ne-garantuju-nista/>

⁶<http://www.transparentnost.org.rs/images/stories/inicijativeanalize/zahtev%20Vladi%20Srbije%20sluzbenici%20na%20polozaju%20januar%202013.doc>

⁷https://transparentnost.org.rs/images/dokumenti_uz_vesti/TS_resenja_Vlade_o_postavljanju_sluzbenika_na_polozaje_u_drugoj_polovini_2019.docx

⁸https://transparentnost.org.rs/images/dokumenti_uz_vesti/TS_postavljanje_vrsilaca_duznosti_na_polozaje_u_drzavnoj_upravi_2019.xlsx